

Jul og Hanukka fra et messiansk-jødisk synspunkt

Av Elin Elkouby

Christ Church inviterte til temakveld over emnet:

«Christmas and Hanukka in the Eyes of Jewish Jeshua-Believers i Eretz-Israel since the British Mandate». (Jul og Hanukka betraktet fra Jesustroende jøder i Eretz-Israel siden det britiske mandatet.)

Foredragsholder var Gershon Nerel og det ble framført på hebraisk. (Det jobbes med å få foredraget oversatt med undertekst på engelsk og dette vil bli lagt ut på hjemmesida til Christ Church Jerusalem når det er ferdig.) Gershon Nerel hører til det messiansk-jødiske fellesskapet på Yad HaShmona. Han ble troende i ung alder og har derfor vært spesielt interessert i historien og utviklingen rundt det messiansk-jødiske miljøet i landet. Han har utdanning som turist-guide og har publisert en rekke artikler.

Under det Britiske Mandatet kom det flere «kristne hebreere» til landet. Det var ca. 200 av dem hvorav de fleste ble lønnet som misjonærer av de protestantiske, kristne organisasjonene som hadde virksomhet i området. En av disse var den organisasjonen som Christ Church er en del av og som, etter å ha fått navnet forandret flere ganger, nå heter «Church Mission to the Jews» (Forkortet til CMJ). Kristne organisasjoner

drev arbeid i bl.a. Jerusalem, Jaffa, Beer Sheva, Haifa, Tiberias og mye av virksomheten besto i pleie av syke, opplæring i å lese og skrive sant misjonsvirksomhet.

I tillegg til disse var det ca. 100 andre som praktiserte sin tro i det skjulte. Disse ble kalt «Nakdimonim» etter Nikodemus som kom til Jesus om natten.

Rundt 1920 vokste det opp en offentlig debatt rundt Jesus fra Nasaret som følge av Joseph Klausner's bok, «Jesus fra Nasaret. Hans tid, hans liv og hans lære.» Denne boka, som ble skrevet på hebraisk og utgitt på et forlag i Jerusalem, skapte rabalder i jødiske kretser.

Ettersom de fleste «kristne hebreerne» var tilknyttet kristne organisasjoner så var det ikke vanlig at Hanukka ble feiret. Den er ikke en av de bibelske festene og derfor medførte dette ikke noe åndelig problem. Det ble derimot en utfordring for disse jødene i forhold til feiring av jul. I 1936 skrev Moshe Immanuel Ben Meir en artikkel i tidsskriftet «Tikvat Zion» med overskriften; «Hvordan feire høytiden til minne om Jesus, Messias' fødsel i hjemmet til kristne hebreere?». Forfatteren ble født som jøde i Jerusalem i 1905 og var en av pionerne i den «hebreer-kristne» bevegelsen.

I denne artikkelen står det bl.a. «Den messianske kirken bestemmer at den 25. i måneden desember skal være dato for feiring av Jesu fødsel. Faktum er at den bestemte dagen for hans fødsel ikke er kjent. For en kristen hebreer er tidspunktet ikke det viktigste, men snarere det at han ble født i Betlehem, Judea som profetert i Mika.»

Det er tydelig at det var en del usikkerhet i forhold til den jødiske identiteten og derfor ble det seinere tilføyd; «Festen for Jesu

fødsel og Hanukka kommer omtrent på samme tid av året; et lykkelig sammentreff! En kristen hebreer kan feire både hasmoneernes heltedåd og seier og også seieren til Messias... og de kan gjøre det samtidig; Hasmoneerne var villige til å gå i døden for å rense tempelet og Jerusalem fra greske og syriske kongers åk; ...og Messias ga sitt liv for å rense menneskers liv og sette dem fri fra satans åk, synd og død.»

Enkelte «kristne hebreere» slo to fluer i en smekk ved at datoen for tenning av hanukkalysestaken ble lagt til 25. desember. Som i mange andre sammenhenger ble nytt innhold lagt til gamle tradisjoner; «Hanukkalyse tennes en etter en til de alle lyser samtidig, og på samme måte ble Guds lys åpenbart for enkeltpersoner fram til Han åpenbarte seg for alle i Messias` skikkelse.»

Temakveld i Christ Church v/Gershon Nerel

Det var også en notis om at til tross for at juletreet ikke hører hjemme i jødisk tradisjon så skaper det «en hyggelig atmosfære i hjemmet og er til stor glede for barna.». Det er tydelig at «kristne hebreere» forsøkte å balansere forholdet mellom sin jødiske identitet, troen og forholdet til den kristne organisasjonen hvor de var ansatt.

Etter den 2. verdenskrig, og rett før proklameringsen av den jødiske staten, mente de kristne organisasjonene at de «kristne hebreerne» ville bli forfulgt av de nye jødiske immigrantene til landet. Operasjon «Mercy» sørget for at disse fikk pakket sakene sine, ble kjørt til havna i Haifa, kom seg ombord i en båt og dro vekk fra landet. Mange «Nakdimonim» ble også med. Dermed var de fleste Jesustroende jøder borte.

De som var igjen og nykommerne, var tydeligere på at de var jøder og at de ville bli identifisert som «messianske jøder» og ikke som «kristne hebreere». Tidligere hadde jøder vært Jesus-troende på kirkens premisser, men nå ville de tro på Jesus som Messias ut ifra sin jødiske identitet. En av grunnene hadde å gjøre med at de ble beskyldt av andre jøder for å «være kjøpt og betalt» av kirken. (Fram til vår tid har dette vært en stadig tilbakevendende beskyldning som har elementer av sannhet i seg).

Som reaksjon på slike beskyldninger fortsatte diskusjonen rundt disse to markeringene. Problemet med Hanukka er at fokus har blitt flyttet fra den historiske hendelsen til en legende med et oljemirakel som ble lagt til flere hundre år seinere. Problemet med julefeiring er at Jesus etter all sannsynlighet ikke ble født om vinteren, men snarere om høsten eller om våren.

Det står ikke noe, verken i den jødiske bibelen eller i det nye testamente om at

feiring av disse festene er nødvendig, men det er langt mellom Løvhyttefesten og Påske og ettersom det er mørketid så er det behov for en lys og trivelig markering midt imellom. Av mangel på direktiver fra skriftene har det blitt overlatt til tradisjoner å gi disse festene form.

Etter hvert som antallet messianske jøder har vokst, har identiteten vokst seg sterkere. I tillegg har den sekulære befolkningen i Israel et mindre anstrengt forhold til kirken og de kristne. Dette gjør at det blir mindre stress i forhold til dette og praksis varierer fra menighet til menighet. Hanukka blir som regel feiret på tradisjonelt, jødisk vis. Enkelte menigheter har julemarkering, men juletrær er ikke et vanlig syn.

I de tilfellene hvor menigheten består av både kristne arabere og Jesustroende jøder så vil begge festene bli markert på tradisjonelt vis. Det samme gjelder for menigheter med blandet sammensetning som f.eks. russiske menigheter og menigheten på Yad HaShmona. Mange russiske familier er blandingsekteskap. Det samme gjelder på Yad HaShmona hvor blandingen består i at lokale jøder er gift med kristne finner.

Kirker med juletrær trekker folk. Christ Church i Jerusalem holder «åpent hus» på julaften hvor det serveres julekaker og julegløgg. Kirken inviterer til julemesse. Dette er en tid på året hvor det er lett å få folk i tale og hvor alt som minner om lys og liv «sklir lett inn i sjelen».